

A-magasinet #34

22. august 2014

K

SOLVEIGS
NYE SANG

V

BANANAS
FLUENE

U

KREPS
LØPET

Leder

LESERREAKSJONER

140

TEGN PÅ TWITTER
[@amagasinet]

Glimrende intervju med Carl Frode Tiller av Finn Skårderud i A-magasinet #33, en samtale på bokmål.

En av årets mest spennende nye romaner.

William Nygaard
[@NygaardWilliam]

Full av beundring etter å ha lest om basket-talentet som falt fra taket og ble motivator for andre. Takk, @Amagasinet, for leseropplevelsen!

Kjersti G Andersen
[@grammany]

«Det er ikke det perfekte, men det uperfekte som gjør at vi blir glad i andre mennesker, og at de blir glad i oss». Så sant @Amagasinet

Helsesøstergruppa
[@LaHNSF]

Artig i @Amagasinet om løpesko av Anders Aakre. På kornet. Rett og slett

Veslemøy Hausken
[@Veslemøy]

Vi har troa på at etisk mote kan bli bærekraftig. Bra jobba **World Wide Narrative**
[@wwnarrative]

FOTO: PETER MEJLÆNDER

LEDER

Et magisk øyeblikk

[Lillian Vambheim er redaktør for A-magasinet]

Alage en sak med en av Norges største samtidskunstnere utløser både energi og kreativitet inn i en magasinredaksjon. Vi ble inspirert til å skape et annerledes cover denne uken.

Derfor dristet vi oss til å utfordre Pushwagner, som er kunstnernavnet til Terje Brofos (74), med en av våre ideer. Til intervjuet tok vi med noen portrettbilder som fotograf Petter Mejlænder hadde tatt, og ba ham om å illustrere hele coveret til A-magasinet – slik kunstneren ser seg selv i dag.

Han tente umiddelbart på ideen:
– Jeg vil ha dette, sa han, og plukket opp det bildet som du ser på dagens cover.

– Det er en fyr som ser ut som han ikke latter som han har noe på hjertet, men faktisk har noe på hjertet som han vil si til det norske folk. Den med hatten synes jeg er for pretensiøs, sa han og la det bort. Så ryddet de

plass i en overbooket kalender, og slik begynte Pushwagner å tegne for A-magasinet.

Han forklarte hvorfor han ønsket å hente inn elementer fra sitt nyeste verk *Movement* på coveret, selv om det betydde å spille på vår egen logo. En logo som for alle sterke merkevarer i utgangspunktet er hellig. Men som i verket, der kunstneren tar spranget inn i en ny dimensjon av sitt form- og billedspråk med stringent tegnede figurer som beveger seg fra høyre til venstre i en lekfull billeddans – slik ble figurene svevende i luften med A-logoen fra høyre og lander til slutt i venstre hjørne. Det ble «movements» for oss i redaksjonen også, og et lite stykke historie ble skrevet i A-magasinet.

@lillianv
lillian@aftenposten.no

HISTORIEN BAK
Å åpne verden

Helle Aarnes er journalist i A-magasinet

Barnebokforfattere drukner ofte i bokhøsten. Det er rart, for barn leser som aldri før. Harry Potter klarte nemlig det norsk sosialrealisme aldri klarte: å fange en hel generasjon, og lede den videre til ungdomslitteraturen.

– Jeg er ydmyk over å være med på å forme en generasjon unge lesere, sier Jørn Lier Horst. Bøkene hans er fri for fantasy og prompepulver. Han vil skrive bøker lik dem som gjorde ham selv til leser: bøker som åpner verden. Og kanskje er dette forfatterens og forlagernes viktigste jobb: å lage bøker som gir oss lyst til å lese mer.

Side 9 ►

Samfunn
Hovedsaken

BAKENFOR

Lit de parade. På gulvet i eget galleri på Tjuvholmen. En mann som er tilfreds og ikke frykter døden, som stadig fotfølger ham?

PUSHWAGNER

*Hva skjuler seg bak fenomenet Pushwagner?
Petter Mejlænder har brukt syv år på å finne ut av det.*

TEKST *Kjersti Blehr Lånkan* FOTO *Petter Mejlænder*

I galleriet sitt på Tjuvholmen legger Hariton Pushwagner om til engelsk.
– I am here for you. You can ask me anything you like.

Like i nærheten ligger Galleri Fineart, som neste torsdag åpner 2000 kvadratmeter med utstilling av Pushwagners bilder, deriblant flere helt nye trykk og malerier. Et eget rom er viet Petter Mejlænders fotografier av kunstneren. Samtidig lanseres Mejlænders fotobok, der han viser frem Pushwagner slik han er når han ikke er i rampelyset. Bildene gir et unikt innblikk i de siste syv årene av 74-åringens liv, et liv som i den perioden har gått fra elendighet til internasjonal suksess.

Pushwagners kroppsbevegelser er rastløse og offensive. Han er som alltid ulastelig antrukket, med hvit skjorte, rødt slips, mørkeblå dress og mørke solbriller. På et tidspunkt griper han en glassflaske med en vannskvett og feier ut på gaten. Der smeller han den mot en stein så skårene regner utover ellers så sterile Tjuvholmen. Han strener inn igjen.

– Hørte du den lyden, Petter? Det høstes ut som et barn som skreik, gauler han.

KALL MEG TERJE. Litt senere bestiller han en vodka cola på Bølgen & Moi og spør hva vi vil ha.

– Jeg river i en middag. Jeg er ikke en sånn bom som går på gaten nå lenger, vet du, sier han.

På et mellomstopp på Galleri Fineart fikk han problemer med å finne riktig vei og retning ut.

– Typisk meg, som har en bevissthet som liksom flyter utover. I motsetning til deg, andre, som fokuserer, mumlet han.

Nedsunken i en sofa på restauranten tar han etter hvert av solbrillene og ber, med knapt hørbar stemme, om å bli kalt ved dåpsnavnet.

– Jeg ville satt pris på om du kalte meg Terje. Det er en lettelse. Som å ta av seg en tung ryggsekk, liksom.

I fotoboken forsøker Mejlænder å portrettere Pushwagner, men også å nærme seg Terje Brofos. ▶

HARITON PUSHWAGNER

[Norsk billed-
kunstner]

Født 2. mai 1940 i Oslo.

Heter egentlig Terje Brofos, men har som kunstner benyttet navnet Pushwagner siden 1971.

Utdannet ved Statens kunst- og håndverkskole 1958-61, Statens kunstakademi 1963-66.

Møtte i 1968 forfatteren Axel Jensen, som han i mange år samarbeidet nært med.

Slet i flere år med alkohol- og rusproblemer og har i perioder bodd på gaten.

Etter en rettssak fikk han i 2009 tilbake eierskapet til mange av sine egne bilder.

De siste årene har han hatt stor kunstnerisk suksess og vært blant de bestselgende kunstnerne i Norge.

Også internasjonalt har han fått stor oppmerksomhet.

Aktuell med utstillingen *Movement*, som åpner i Oslo 28. august.

01

Man in black. Pushwagner er en rocka asfaltvandrer. Selv bakfra er det lett å kjenne ham igjen på grunn av de tynne bena, den svarte dressen og ganglaget.

02

Kunstneren i sitt verk.

Pushwagner vinker fra det som kunne vært modell for hans klassiske boligkaserner. Tusener av angstridde barneansikter har han tegnet i tilsvarende vinduer.

→

Ved lysbordet.

Pushwagners gode liv utspiller seg fortsatt ved tegnebordet eller med malerpensel i atelieret.

→

Skaperen. Massemenneskene, som opptrer i satiren *Soft City* og andre steder, kaller Pushwagner gjerne «automatmennsker», men det hender han varierer med «pepperkakemennsker». Han har drevet med studier av disse menneskene i 44 år.

► – For å se hvor *han* er i dette kunstnerfenomenet, som er en slags valgt livsform. Han har jo ønsket å bli kunstner fra han var tenåring, fordi det ville frigjøre ham fra livet som Terje Brofos. Men Terje Brofos er med ham, når han faller ut av kunstnerrollen, når han sover og er privat og ikke orker å spille Pushwagner mer. Men han liker ikke Terje Brofos. Når han viser seg offentlig, vil han være den store kunstneren.

ANSPENT. Ett av bildene er tatt på vei til Anne Lindmos underholdningsprogram Store Studio i 2008, der Pushwagner og Mejlænder var gjester. Bildet viser en tilsynelatende avslappet fyr i bilen. I NRK-huset ble han giret og anspent. I programmet er han andpusten og gjør ablegøyer, og selv lurter han på om han grafset under en kjole.

– Det ble jo pinlig, men han reddet situasjonen, sier Pushwagner, og nikker i retning av Mejlænder, som forteller:

– Pulsen må ha gått i 200, pulsåren på halsen hans bulte ut. Jeg tenkte: Nå sprekker den. Folk lo og syntes det var kjempemoro, men jeg var redd. Hvis jeg hadde grepet inn, ville han eksplodert. Noen ganger tenker jeg at nå må han bare kut-

te ut. Han gir og gir, inntar hverken mat eller drikke og er døden nær når han kommer hjem. Han blir så stresset, og kroppen er herjet med. Men når han arbeider på atelieret sitt, da er han samlet og rolig.

UTFORDRING. De to møttes første gang i Axel Jensens bi-settelse i 2003. Mejlænder hadde tidligere skrevet en biografi om Jensen, og Pushwagner hadde et svært nært forhold til forfatteren. Noen år senere kontaktet Pushwagner Mejlænder og lurte på om han ville skrive en bok om ham.

– Han jeg trodde var en vrøvlende boms, har inspirert meg og vært den tøffeste utfordringen i mitt arbeidsliv, sier Mejlænder.

Biografien er fortsatt under arbeid, og i forbindelse med den begynte Mejlænder også å fotografere.

Å forstå Pushwagners kontraster og motsetninger har vært det vanskeligste. Under et av de mange foredragene Mejlænder har holdt om ham, stormet Pushwagner opp på scenen og tok kvelertak. En annen gang kom han opp på scenen og hoppet opp i armene hans – og ble lig- ►

↑
Med aksen. Pushwagner har de siste årene hatt mye kontakt med begge sine forhenværende koner. Her rusler han og aksen Ellen Elisabeth Alstad i fredfylte omgivelser etter utstillingsåpning på Oscarsborg i 2013.

► gende der, som et tillitsfullt barn.

– Han har 22.000 forskjellige personligheter og har hele tiden vært på jakt etter den rollen han har kunnet trives med. Han har funnet den i Pushwagner, og han fant den i samarbeidet med Axel Jensen – og nå med Stefan Stray, mener Mejlænder.

Pushwagner på sin side har bedt om en tusj-penn, og skriver noe på et ark: Polyfren.

– Du må skrive det slik. Det betyr ikke schizofren, sier han.

ALKOHOLISERT FAR. Pushwagner plukker opp

noen av bildene som skal brukes i boken.

– Hvem har tatt disse? spør han.

– Det er Petter, skyter alltid nærværende manager og venn Stray inn, og minner Pushwagner på at han har sett dem før, digitalt.

– Han der kjenner jeg igjen, sier Pushwagner, og stirrer på et bilde der han selv står forvilet utenfor leiligheten hvor han i sin tid bodde sammen med henne som i dag er hans ekskone.

– Du ser jo, jeg er helt ute av meg. Jeg har handa på hodet, som mora mi da faren min var drita. Da det gikk over grensen for hva

hun tålte, sier han.

Da Pushwagner var 11-12 år, flyttet moren og søsteren ut av villaen på Berg i Oslo. Terje ble igjen med en alkoholisert far.

– Det var et skjellsettende og avgjørende utgangspunkt for en flukt ut fra både Humleveien og Berg ned til Kunst- og håndverksskolen og Oslo sentrum, som den gang ikke var noe særlig, sier han, i en usedvanlig klar setning, som nok en gang glir ut i nye, løsevne fortellinger.

Moren leide husvære i annen etasje over en sydame.

– Det var mange sykkelturner, etter skolen og

når det passet meg, til min mor. Men ikke bare for å treffe henne. Ofte bare for å sitte der, i et rom som jeg ikke kjente til, i forhold til det forfyllede.

REAL LIFE. I både biografien og fotografiene forsøker Mejlænder å følge opp Pushwagners anerkjennende karakteristikk: Real life.

– Det er det motsatte av hva han skildrer hos masse mennesket, som er sløvt, passivt og adlyder ordre. I fotografiene glir han gjennom verden, observerer, markerer revir og deltar med impulsivitet og sårbarhet. Jeg prøver å leve opp

til hans maksime om at alle har et indre liv som de forsømmer, sier biografen.

Pushwagner har imidlertid sin egen forståelse av begrepet.

– Det ekte livet? Andre mennesker, først og fremst. Du lever ikke hvis du ikke lever sammen med folk. Det vet jeg som har levd alene, men med dem i fantasien, sier han, og fortsetter:

– Jeg legger ikke skjul på at jeg har vært jævlig. Det er privilegiet til de som ikke har noe mer å hente her, det er å be om nåde. Og det er det jeg gjør. De har gullkanta papir ▶

↑

Åpning. Enda en utstillingsåpning med plettfri, hvit cabriolet og rekordbesøk. Denne gang i Sandefjord og med artisten Hilde Louise Asbjørnsen i velkomstkomiteen.

► hele veien, disse erfaringene, som gjør livet rikt når du trenger at det er rikt. At du kan se ned på et slags landskap du liker å se på. Du har da mer behov for fortiden, selvfølgelig, enn du har av fremtiden.

Han svarer på spørsmålet om hvordan han har det, ved å hviske til journalisten at han drømmer om kona. Etterpå svarer han:

– Meg selv er som Albert Hall i London, et sted hvor de kan ha store orkestre uten at det blir dårlig akustikk. Hodet mitt er sånn. At det som synger og klinger der, av og til bruser sånn at jeg føler jeg får et høl her, for å få det ut, noen ganger kommer det faen meg luft ut av ørene.

INNESPERRET. Mejlænder prøver å vise at det er en sammenheng mellom motivene og personligheten til kunstneren.

– Så godt som alle Pushwagners bilder rommer et selvportrett. Selv den forhatte sjefen i Soft City har en rem av Pushwagner i seg – Pushwagner som forsøker å få kontroll over sitt eget liv og bli verdensheriker, altså hersker over *sin* verden, mens det totale sammenbrudd truer i bakgrunnen.

Et av Mejlænders egne favorittfotoer viser Pushwagner bak svarte jernstenger.

– Det illustrerer noe han har slitt med hele livet, at han har følt seg ufri og sperret inne i kulturens programmering. Det er dét bildet av barnet Bingo også handler om. Lekegrinden er et symbolsk fengsel. Med en gang vi blir født, begynner disiplineringen til lydighet. Slik tenker han. På det grunnlaget skildrer han sivilisasjonen med et satirisk, avslørende blikk.

Den kritiske samfunnssatiren er det viktigste i Pushwagners kunst, mener Mejlænder.

– Det er den som fascinerer og skremmer meg med sin sannhet: Sivilisasjonen har en selvdestruktiv kraft i seg – liksom Pushwagner selv – og denne farlige kraften styrer fortsatt det meste av verdenspolitikken. Det er derfor vi trenger Pushwagners kunst, og det er derfor den berører oss.

Også Pushwagner liker fotografiet av ham selv bak jernstengene: – Så bevisst gjort, det virker som det er Pushwagners arbeid.

Mejlænder mener Pushwagner har brukt hele sitt kunstnerliv til å kjempe seg ut av samfunnets programmering. Han må ha kommet et stykke på vei.

– Jeg føler meg så fri nå at du ville blitt redd for meg hvis jeg demonstrerte det, sier han.

INNOVATIV. Fortsatt har han store planer for kunsten sin.

– Jeg vil at den skal nå nye høyder og et nytt publikum. Det involverer nye måter å presentere den på og nye bil-

01

02

03

04

01-03

Demningen brister. Her, i Mauritz Hansens gate i Oslo, syntes Petter Mejlænder det var ubehagelig å fotografere og vondt å se på. Pushwagner ser mot en leilighet han og hans daværende kone bodde i fra 1986 til 1987. Her knuste han alle møblene og kastet TV-en ut av vinduet, men samlivet fortsatte til 1995.

04

Bak jerngitteret. Et av Pushwagners mest kjente motiver viser barnet Bingo bak sengens eller lekegrindens sprosser. Selv sier han at hele hans kunstneriske virke har vært drevet frem av et behov for deprogrammering og frigjøring.

der, som viser at kunsten kan bety noe helt annet enn før. At jeg nå, min høye alder tatt i betraktning, selvfølgelig vil bruke all den mulige tid jeg har og trenger på å være innovativ.

Hans ønsker for fremtiden?

– Først og fremst en situasjon som gjør det mulig for meg å ta opp pensler med mitt verktøy som henhører til mitt håndverk. Ikke glem at det har vært min overlevelsesmaskin siden jeg var ganske liten, sier han.

Til slutt kommer han frem til at han har det bedre for hver eneste dag.

– Jeg priser morgenen og ser ut på gjøken like utenfor vinduet som driver og koker. Da står jeg opp og åpner vinduet. Så deilig med kald natteluft. Og så ser jeg, som i dag, at det kan bli blå himmel. Og det var sånn solnedgang, svære, dramatiske skyer på himmelen, samtidig som månen var litt mindre enn forrige dagen, og på fredag var den rund. Så jeg følger med. Det er så fint der oppe i tolvte etasje på Hoff, for de har tatt ned noen svære trær. Jeg står på en sånn kommandobro, og som en admiral ser jeg krumningen på Jorden. ●

a-magasinet@aftenposten.no

FOTO: MARTIN SLOTTEN/LVINGSTAD

FOTOPROSJEKT

[Ny bok]

Pushwagner har de siste syv årene samarbeidet med Petter Mejlænder om fotoboken *Pushwagner x 75* (Magikon forlag). På bildet her er de sammen i Galleri Fineart.

Boken, der Mejlænder har tatt alle bildene, lanseres neste uke.

Mejlænder har tidligere (2008) utgitt boken *Pushwagner*. Han arbeider nå med en større biografi.